

**PROGRAMOS „ERASMUS+“ AUKŠTOJO MOKSLO SEKTORIAUS
MAŽIAU GALIMYBIŲ TURINČIŲ ASMENŲ MOBILUMŲ
ADMINISTRAVIMO IR FINANSŲ VALDYMO TVARKOS APRAŠAS**

Programa „Erasmus+“ (toliau – Programa) yra Europos Sąjungos rėmimo programa, suteikianti mokymosi ir tobulėjimo galimybių įvairaus amžiaus, statuso, profesijų asmenims bei galimybę įvairioms organizacijoms įgyvendinti programos kriterijus atitinkančius projektus. Programa grindžiama daugiau kaip trisdešimties metų Europos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programų pasiekimais tiek europine, tiek tarptautine partneryste. 2021-2027 m. Programos etape stiprinamos pastangos suteikti daugiau galimybių didesniai dalyvių skaičiui ir platesniam institucijų ratui, ypatingą dėmesį skiriant kokybiniam poveikiui ir prisidedant prie įtraukesnės ir darnesnės visuomenės kūrimo. Viena svarbiausių 2021-2027 m. Programos etapo prioritetinių sričių – mažiau galimybių turinčių asmenų įtrauktis.

„Programos „Erasmus+“ aukštojo mokslo sektoriaus mažiau galimybių turinčių asmenų mobilumų administravimo ir finansų valdymo tvarkos aprašas“ (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis Programos vadovo aktuali versija¹, „Programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso Įtraukties ir įvairovės strategija“² (toliau - Strategija) bei 2023 m. gegužės 31 d. Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintais aukštojo mokslo socialinės dimensijos 2023 – 2030 metų plėtros prioritetais (toliau – Socialinės dimensijos prioritetai).

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Programos vadovo aktualioje versijoje, mažiau galimybių turintis asmuo išskiriamas kaip asmuo, kuris dėl ekonominių, socialinių, kultūrinių, geografinių ar sveikatos priežasčių, migrantų kilmės, arba dėl negalios ir mokymosi sunkumų ar kitų priežasčių, įskaitant Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje nurodytas priežastis, dėl kurių gali būti diskriminuojama, negali veiksmingai naudotis Programos teikiamomis galimybėmis.

¹ Programos „Erasmus+“ vadovo aktuali versija <https://erasmus-plus.lt/programa/programos-vadovas/>

² Programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpuso Įtraukties ir įvairovės strategijos įgyvendinimo gairės <https://erasmus-plus.lt/wp-content/uploads/2021/05/Erasmus-itraukties-ir-ivairoves-strategijos-igyvendinimo-gaires.pdf>

1.2. Socialinės dimensijos prioritetuose patvirtintos trys asmenų grupės, patiriančios akademinis, socialinius, finansinius, geografinius, informacinius ir su požiūriu susijusius barjerus. Šioms grupėms priskiriama: žemo socialinio-ekonominio statuso asmenys; asmenys, turintys specialiųjų poreikių, kylančių dėl negalios, kaip apibrėžiama Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme; bei vyresni nei 30 metų amžiaus stojantieji.

1.3. Pagal Programos vadovo taisykles bei Socialinės dimensijos prioritetus, siekiant didinti aukštojo mokslo įtraukti ir aktyvų Lietuvos mokslo ir studijų institucijų (toliau – Lietuvos MSI) studentų ir darbuotojų dalyvavimo mobilumo veiklose, Lietuvos MSI turi užtikrinti visų visuomenės sluoksnių asmenų lygiateisį ir sąžiningą prieinamumą ir kitas galimybes. Skatinama, kad į Programos mobilumo veiklas būtų įtraukiami ir mažiau galimybių turintys asmenys, įskaitant fizinius, psichinius ar kitus sveikatos sutrikimus turinčius asmenis, taip pat studentus, auginančius vaikus, dirbančius, studijuojančius profesionalius sportininkus bei visų studijų sričių studentus, kurie gali būti nepakankamai atstovaujami mobilumo veiklose.

1.4. Vadovaujantis Programos vadovo aktualia versija, Strategija ir Socialinės dimensijos prioritetais, kiekvienai Lietuvos MSI pavedama nustatyti ir patvirtinti:

1.4.1. institucijos mažiau galimybių turinčių asmenų (studentų, absolventų, dėstytojų ir personalo darbuotojų), įskaitant studentus ir absolventus iš trečiųjų šalių, kurios nėra asocijuotosios Programos šalys, dalyvaujančių Programos mobilumo veiklose, grupių sąrašą ir dokumentų, įrodančių asmens atitikimą kiekvienai grupei, sąrašą;

1.4.2. institucijos vidaus atrankos procedūras, kuriomis užtikrinamas mažiau galimybių turinčių asmenų, nepriklausomai nuo jų kilmės, socialinio, ekonominio ir kito statuso, vienodų dalyvavimo Programoje galimybių suteikimas;

1.5. Socialiai remtinų asmenų grupės įtraukimo atveju (kai skiriama papildoma dotacija pagal fiksuotą dydį, 3.1.1. punktas), institucijos partnerės iš Programos neasocijuotųjų trečiųjų šalių turi priimančiajai Lietuvos MSI pateikti atitinkamą socialiai remtino asmens statusą patvirtinantį dokumentą/-us pagal siunčiančioje šalyje taikomus nacionalinius reikalavimus.

1.6. Lietuvos MSI Švietimo mainų paramos fondo (toliau – Fondas) organizuojamų patikrų (sisteminių patikrų, auditų ir kt.) metu bus prašoma pateikti išlaidas ir atitikimą mažiau galimybių turinčių asmenų grupei, pagrindžiančius dokumentus.

II. MAŽIAU GALIMYBIŲ TURINČIŲ ASMENŲ DALYVAVIMAS PROGRAMOS VEIKLOSE

- 2.1. Strategijoje yra išskiriamos šios pagrindinės priežastys, lemiančios nepakankamą mažiau galimybių turinčių asmenų įsitraukimą į mobilumo veiklas:
- 2.1.1. Negalia (fiziniai, psichiniai, intelekto ar jutimo sutrikimai, kurie gali trukdyti visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime tokiomis pačiomis sąlygomis kaip kitiems);
 - 2.1.2. Sveikatos problemos (sveikatos problemos, įskaitant sunkias ligas, lėtines ligas, medicininius sutrikimus ar bet kokią kitą su fizine ar psichine sveikata susijusią situaciją, neleidžiančią dalyvauti programose);
 - 2.1.3. Švietimo sunkumai (asmenys nebaigę mokyklos, (nesimokantys, nedirbantys), suaugusieji, turintys žemą kvalifikaciją ir kt.);
 - 2.1.4. Kultūriniai skirtumai (užsienio kalbos nemokėjimas ir kultūrinių skirtumų baimė, migrantai ar pabėgėliai, tautinei ar etninei mažumai priklausantys žmonės, gestų kalbos vartotojai ir kt.);
 - 2.1.5. Socialinės kliūtys (žemi socialiai įgūdžiai, (buvę) nuteistieji, (buvę) narkotikų ar alkoholio vartotojai ir kt. Taip pat, kliūtys dėl šeimyninių aplinkybių, vieniši tėvai, globėjai, našlaičiai, gyvenantys institucinėje globoje ir kt.);
 - 2.1.6. Ekonominės kliūtys (žemas pragyvenimo lygis, mažos pajamos, besimokantieji, kurie turi dirbti, kad išlaikytų save, ilgalaikis nedarbas, skurdas, benamystė, skolos ir kt.);
 - 2.1.7. Diskriminacija (susijusi su lytimi, amžiumi, etnine priklausomybe, religija, įsitikinimais, seksualine orientacija, negalia);
 - 2.1.8. Geografinės kliūtys (susijusios su gyvenimu atokiose ar kaimo vietovėse, periferiniuose / atokiausiuose regionuose, priemiesčiuose (ribotas viešasis transportas, prastos sąlygos) ir kt.).
- 2.2. Socialinės dimensijos prioritetuose įtrauktos papildomos dvi, Strategijoje neįvardintos, grupės patiriančios barjerus:
- 2.2.1. žemo socialinio-ekonominio statuso asmenys. Tai asmenys, kurių santykinė padėtis socialinėje sistemoje apibrėžiama pagal mažesnes galimybes naudoti ar kontroliuoti visuomenėje vertinamus išteklius, tokius kaip turtas, galia ar statusas. Ši asmenų grupė susiduria su finansiniais, akademiniais ir su požiūriu bei informacijos prieinamumu susijusiais barjeriais.
 - 2.2.2. vyresni nei 30 metų amžiaus studentai. Ši asmenų grupė susiduria su iššūkiais,

siejamais su studijų lankstumu, įvairesnių studijų pasiūlos formų stoka.

2.3. Atkreiptinas dėmesys, kad prižasčių, lemiančių nepakankamą mažiau galimybių turinčių asmenų įsitraukimą į mobilumo veiklas sąrašas nėra baigtinis. Lietuvos MSI turi galimybę šį sąrašą papildyti pagal poreikį. Sąrašas tvirtinamas, vadovaujantis vidine institucijos tvarka.

III. PAPILDOMOS INDIVIDUALIOS DOTACIJOS, SKIRTOS MAŽIAU GALIMYBIŲ TURINTIEMS ASMENIMS, TIPAI IR DYDŽIAI

3.1. Siekiant remti Programos horizontaliojo prioriteto įtrauktis ir įvairovė, Strategijos įgyvendinimą bei atliepti Socialinės dimensijos prioritetus Programa papildomai remia mažiau galimybių turinčių asmenų dalyvavimą mobilumo veiklose. Lietuvos MSI turi galimybę papildomai remti mažiau galimybių turinčius Aukštojo mokslo studentų ir darbuotojų mobilumo projektų (toliau – KA131 mobilumo projektai) ir Aukštojo mokslo studentų ir darbuotojų mobilumo projektų su neasocijuotomis trečiosiomis šalimis (toliau – KA171 mobilumo projektai) studentus ir absolventus³ dviem būdais:

3.1.1. skiriant papildomą individualią dotaciją (pagal fiksuotą dydį):

3.1.1.1. ilgalaikio mobilumo atveju⁴ - 250,00 Eur per mėnesį;

3.1.1.2. trumpalaikio mobilumo atveju: vienkartinė 100,00 Eur dotacija (kai mobilumo trukmė 5-14 dienų), vienkartinė 150,00 Eur dotacija (kai mobilumo trukmė 15-30 dienų).

3.1.2. skiriant papildomą individualią dotaciją (pagal realiai patirtas išlaidas):

3.1.2.1. Fondui teikiama paraiška⁵ dėl papildomos dotacijos Programos dalyviams, *kuriems dėl fizinių, psichinių ar kitų sveikatos sutrikimų reikalinga papildoma parama dalyvauti mobilumo projektuose, remiantis realiai patirtomis išlaidomis.*

3.2. Paraiškos Fondui dėl papildomos dotacijos, remiantis realiai patirtomis išlaidomis, gali būti teikiamos dėl šių Programos dalyvių:

³ Neseniai mokslus baigę absolventai programoje gali dalyvauti 12 mėnesių po mokslų baigimo. Jei dalyviai, baigę mokslus, atlieka privalomąją civilinę arba karo tarnybą, tinkamumo laikotarpis pratęsimas tiek, kiek trunka ta tarnyba.

⁴ Studentų mobilumas studijų tikslais nuo 2 mėnesių (arba vieno akademinio semestro ar trimestro) iki 12 mėnesių.

Studentų mobilumas stažuotės (mokomosios praktikos) tikslais: 2–12 mėnesių.

Doktorantų mobilumas studijų ir (arba) stažuotės (mokomosios praktikos) tikslais: 5–30 dienų arba 2–12 mėnesių (įskaitant, jei planuojama, papildomą stažuotės (mokomosios praktikos) laikotarpį).

⁵ Aktualiai paraiškos dėl papildomos dotacijos versija <https://erasmus-plus.lt/programa/papildoma-parama-aukstojo-mokslo-studentams/>

- 3.2.1. 2023 m., 2024 m., 2025 m. Programos kvietimų teikti paraiškas KA131 mobilumo projektų atveju: išvykstančių Lietuvos MSI studentų, absolventų, dėstytojų ir kito personalo darbuotojų; atvykstančių užsienio įmonių ar organizacijų atstovų dėstyto ar mokymosi vizitui iš Programos šalių, t. y. Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių ir Programos asocijuotųjų trečiųjų valstybių bei atvykstančių Ukrainos piliečių atveju;
- 3.2.2. 2022 m., 2023 m., 2024 m., 2025 m. Programos kvietimų teikti paraiškas KA171 mobilumo projektų atveju: išvykstančių Lietuvos MSI studentų, absolventų, dėstytojų ir kito personalo darbuotojų į trečiąsias šalis, kurios nėra asocijuotosios Programos šalys; atvykstančių užsienio studentų, absolventų, dėstytojų ir kito personalo darbuotojų; užsienio įmonių ar organizacijų atstovų dėstyto vizitui iš trečiųjų šalių, kurios nėra asocijuotosios Programos šalys.
- 3.3. Studentams ir absolventams, kuriems skiriama 3.1.1. punkte nurodyta individuali papildoma dotacija, gali būti skiriama ir 3.1.2. punkte nurodyta individuali papildoma dotacija, jeigu studentas ar absolventas turi fizinių, psichinių ar kitų sveikatos sutrikimų. Tuo atveju, kai studentui ar absolventui yra skiriama 3.1.1. ir 3.1.2. punktuose nurodyta individuali papildoma dotacija, Lietuvos MSI turi užtikrinti, kad prašymai skirti papildomą fiksuotą dotaciją ir papildomą dotaciją, remiantis realiai patirtomis išlaidomis, būtų tinkamai pagrįsti ir dengtų skirtingas asmens patiriamas išlaidas.

IV. MAŽIAU GALIMYBIŲ TURINČIŲ ASMENŲ MOBILUMO ORGANIZAVIMAS

- 4.1. Lietuvos MSI, teikiančioms Fondui 2022 m. ir/arba 2023 m. Programos kvietimo paraišką dėl papildomos dotacijos asmenims, kuriems dėl fizinės, psichinės ar kitos negalios reikalinga papildoma parama dalyvauti mobilumo projektuose, remiantis realiai patirtomis išlaidomis, ir gavusioms finansavimą yra skiriama 100,00 Eur fiksuota norma už mažiau galimybių turinčio asmens mobilumo organizavimą, kaip tai nurodoma aktualioje Programos vadovo versijoje.
- 4.2. Lietuvos MSI, teikiančioms Fondui 2024 m. Programos kvietimo paraišką dėl papildomos dotacijos asmenims, kuriems dėl fizinės, psichinės ar kitos negalios reikalinga papildoma parama dalyvauti mobilumo projektuose, remiantis realiai patirtomis išlaidomis, ir gavusioms finansavimą yra skiriama 125,00 Eur fiksuota norma už mažiau galimybių turinčio asmens mobilumo organizavimą, kaip tai nurodoma aktualioje Programos vadovo versijoje.

4.3. Lietuvos MSI, pateikusios paraišką dėl papildomos dotacijos (atsiskaitymas realiai patirtomis išlaidomis) asmenims, kuriems dėl fizinių, psichinių ar kitų sveikatos sutrikimų reikalinga papildoma parama dalyvauti mobilumo projektuose, tačiau mobilumui neįvykus arba mobilumo dalyviui nepanaudojus skirtos papildomos dotacijos mobilumo organizavimo lėšos nurodytos 4.1 ir 4.2 punktuose turi būti sugrąžinamos Nacionalinei agentūrai, laikantis dotacijos sutarties tarp Lietuvos MSI ir Nacionalinės agentūros reikalavimų.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

5.1. Lietuvos MSI, turinčios „Erasmus“ aukštojo mokslo chartiją (ECHE), atsakingos už visų Programos dalyvių, nepriklausomai nuo jų kilmės, socialinio, ekonominio ir kito statuso, vienodų dalyvavimo Programoje galimybių suteikimą. Siekiant užtikrinti efektyvų mažiau galimybių turinčių asmenų įsitraukimą į Programos veiklas, Lietuvos MSI rekomenduojame:

5.1.1. parengti ir pagal vidines institucijos tvarkas patvirtinti mažiau galimybių turinčių Programos dalyvių komunikacijos, atrankos ir informavimo procedūras;

5.1.2. institucijų interneto svetainėse, socialiniuose tinkluose ir kitose sklaidos platformose skelbti aktualią ir savalaikę (prieš, per ir po mobilumo) informaciją apie Programos priemones mažiau galimybių turintiems asmenims.
